

Reactie R6 hogescholen internetconsultatie Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023

13 februari 2023

De R6 hogescholen, het samenwerkingsverband van de zes Randstadhogescholen: Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Inholland, Hogeschool Leiden, De Haagse Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Utrecht, komen tot een gezamenlijke zienswijze op de Regeling macrodoelmatigheid opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023. Deze zienswijze is onderbouwd met onze **gezamenlijke** drie standpunten en wordt aangevuld met instellingspecifieke standpunten in de achterliggende bijlage.

We erkennen als R6 hogescholen dat een Regeling moet leiden tot een **doelmatig opleidingsaanbod** en een **doelmatige taakverdeling** tussen instellingen in het hoger onderwijs. Daarnaast ondersteunen we ook het streven van de Minister om tot meer rust en ruimte te komen in het stelsel.

Zo zien wij als hogescholen een meerwaarde van **goede onderlinge** afstemming zoals het samen verkennen, het samen ontwikkelen en waar mogelijk het gezamenlijk aanbieden van onderwijsaanbod. Hiervoor is meer nodig dan enkel het aanpassen van de Regeling omdat deze **onvoldoende handvatten** biedt om de beoogde doelen te realiseren. Het hele systeem moet hierop ingericht zijn.

Tevens zien wij **discrepanties** tussen de gestelde doelen en de wijze waarop dit gerealiseerd zou moeten worden kijkend naar de uitwerking in de artikelen. Ons inziens stimuleert de uitwerking van de Regeling nog onvoldoende de gestelde doelen en is **een aanpassing** in elk geval nodig voor de drie volgende punten:

1. **Toetsing van innovatieve opleidingen**: de kwantitatieve onderbouwing blijft ook bij innovatieve opleidingen die opleiden tot nog niet bestaande beroepen/werkveld, bestaan. Daarnaast wordt niet duidelijk hoeveel gewicht er wordt toegekend aan de kwalitatieve onderbouwing. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat met name in de kwalitatieve onderbouwing de toekomstgerichtheid van de opleiding t.b.v. dikwijls nog niet bestaande beroepen kan worden beschreven. Dit stimuleert niet de ontwikkeling van innovatieve en toekomstgerichte opleidingen. Tezamen met het uitgangspunt in de Regeling dat wo- en hbo-masters volgens dezelfde criteria beoordeeld worden, wordt het succesvol aanvragen van hbo-masters nog complexer. We pleiten ervoor dat de hbo-masters op hun eigen merites beoordeeld worden.

Ter illustratie:

Toelichting Paragraaf 3, Artikel 6, criterium A:

“Een arbeidsmarktbehoefte dient altijd, dat mag ook in beperkte mate zijn, kwantitatief te worden onderbouwd. De mogelijkheid tot kwalitatieve onderbouwing, zoals ingezet bij de vorige Regeling, wordt aanvullend op de kwantitatieve onderbouwing, behouden zodat maatwerk kan worden geleverd bij de beoordeling.”

Uit de Regeling wordt niet duidelijk wat er wordt verstaan onder ‘beperkte mate’. We verzoeken het ministerie duidelijker aan te geven hoe kwalitatief en kwantitatief arbeidsmarktonderzoek wordt gewogen. Zorg dat het ontwikkelen van cross-sectorale opleidingen voor al het aanbod (Ad, Ba, Ma) mogelijk wordt gemaakt. De nieuwe Regeling maakt echter op geen enkel punt het aantonen van arbeidsmarktbehoefte voor dit type opleidingen makkelijker dan de oude Regeling. Dit kan alsnog door aan te geven wat verstaan wordt onder kwalitatief onderzoek, en wat verstaan wordt onder kwantitatief onderzoek, en hoe beide gewogen worden.

2. **Hertoetsing** Hoewel een hertoetsing bij de CDHO zoveel mogelijk voorkomen moet worden, is het niet conform de doelstelling van deze Regeling om de instelling dan maar een nieuw verzoek te laten indienen na het aflopen van de geldigheid. Ter illustratie:

Door OCW wordt aangegeven dat de huidige hertoetsing juridisch niet houdbaar en niet wenselijk is. Omdat in de werkelijkheid dit tijdpad niet uitvoerbaar is, mede door het langere proces om te komen tot een Toets Nieuwe Opleiding waar instellingen afhankelijk van zijn, is deze uitwerking niet uitvoerbaar voor instellingen. Een betere optie is om na het besluit op de MD-toets een periode van 6 maanden te krijgen om de opleiding te ontwikkelen en een goed uitgewerkte aanvraag in te dienen bij de NVAO. Hogescholen hebben de tijd nodig om zorgvuldig een nieuwe opleiding op te zetten, niemand heeft er baat bij als dat zo snel mogelijk moet worden gedaan vanwege externe tijdsdruk.

Daarnaast heeft de minister nergens aannemelijk gemaakt waarom een wetwijziging niet mogelijk zou zijn of niet wenselijk zou zijn. In een wetsvoorstel zou dan ofwel de wettelijke geldigheidstermijn in de wet kunnen worden verruimd, ofwel een hertoetsingsprocedure worden opgenomen in de wet.

3. **Bekendmaking voornemen tot aanvraag** (Het artikel beschrijft dat instellingen twee keer per jaar (15 mrt en 15 sept) kenbaar kunnen maken welke nieuwe opleidingen zij willen starten). Ter illustratie:

Hoewel wij het doel steunen om de samenwerking tussen instellingen te stimuleren, is op dit moment de Regeling onduidelijk welk gewicht er wordt gegeven aan dit 'procedurele verzoek'. Is het een harde verplichting om twaalf maanden van tevoren het voornemen kenbaar te maken, of niet? Enerzijds lijkt dit vrijwillig te zijn, maar de toelichting op pagina 9 van de Regeling beschrijft dat een aanvraag niet in behandeling wordt genomen als het reeds bekendgemaakte voornemen niet blijkt uit het aanvraagformulier.

Tevens is niet duidelijk of met het bedoelde voornemen ook de verwachte verplaatsingen van opleidingen en uitbreidingen van opleidingen naar nevenvestigingen worden bedoeld. De onduidelijkheid wordt vergroot door een zin in de toelichting op de Regeling waarin staat: *"Het is **de bedoeling** dat een instelling die een voornemen heeft kenbaar gemaakt binnen twaalf maanden haar macrodoelmatigheidsaanvraag indient."*

Het lijkt ons logischer om de termijn in de Regeling (artikel 3 lid 1) te verkorten naar zes in plaats van twaalf maanden: *"Het instellingsbestuur maakt zoveel als mogelijk uiterlijk zes maanden voorafgaand aan de aanvraag, voor 15 maart of voor 15 september, aan de CDHO kenbaar ..."*

De R6 vindt het van belang om te werken aan de in de Regeling genoemde doelen, zoals het verbeteren van de onderlinge afstemming tussen hogescholen en universiteiten. De betrokken hogescholen denken dan ook graag met het Ministerie mee over hoe dit beter kan, en doen daarvoor een aantal verbetervoorstellen (zie kaders).

HR-specifieke reactie internetconsultatie Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023

15 februari 2023, Hogeschool Rotterdam

Hogeschool Rotterdam heeft kennisgenomen van de conceptregeling Macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023. In het verband van de R6-hogescholen is afgestemd over een gezamenlijke reactie op de hoofdpunten. In deze bijlage vindt u nog enkele overige punten waarop we graag willen reageren.

Artikel 3: Bekendmaking voornemen tot aanvraag

Het artikel beschrijft dat instellingen twee keer per jaar (15 mrt en 15 sept) kenbaar kunnen maken welke nieuwe opleidingen zij willen starten. Dit zou minimaal twaalf maanden voor het indienen van een aanvraag bij de cdho moeten gebeuren. Doel is het stimuleren van samenwerking tussen instellingen.

Reactie:

Naast de reactie die in de gezamenlijke inbreng vanuit de R6-hogescholen wordt gegeven, wordt hierbij opgemerkt dat de hogeschool twijfelt over de noodzaak en de doelmatigheid van deze bepaling. Een bekendmaking op een website leidt niet automatisch tot een betere samenwerking tussen hogescholen en universiteiten. Dit middel kan vooral meerwaarde hebben voor masters waarbij het masteraanbod van zowel hogescholen als van universiteiten kan komen; en bij cross-sectorale, intersectorale of interdisciplinaire opleidingen¹. De meeste andere ontwikkelingen rond opleidingen (Ad en Bachelor) worden, naar onze ervaring, gewoon in een LOO, LADO² of in een SAC besproken. De gewenste afstemming vindt in verreweg de meeste gevallen gewoon al plaats. Dat maakt de toevoeging van dit artikel niet noodzakelijk, zeker niet omdat ditzelfde ook al via artikel 4 lid 3 wordt bereikt (in deze bepaling is opgenomen dat bij een aanvraag wordt vermeld wat de uitkomst van het overleg met andere instellingen was).

Als de aankondiging verplicht is, zijn de voordelen van die verplichting ons inziens kleiner dan de nadelen, dus dan pleiten we tegen opnemen van dit nieuwe artikel, omdat we deze niet noodzakelijk en doelmatig vinden.

Ruimte voor kwalitatieve onderbouwing

De crux bij het aantonen van arbeidsmarktbehoefte is hoe je het onderscheid maakt tussen kwalitatief arbeidsmarktonderzoek en kwantitatief arbeidsmarktonderzoek. Daarbij geldt dat de voorgestelde regeling, nog iets meer dan de oude, onduidelijkheid oplevert.

Reactie: We verzoeken het ministerie om in de regeling duidelijker aan te geven hoe kwalitatief en kwantitatief arbeidsmarktonderzoek wordt gewogen. Uitgangspunt daarbij is dat het ontwikkelen van cross-sectorale opleidingen op alle niveaus mogelijk wordt gemaakt, zowel voor Ad's, bachelors

---

¹ In dit document worden de woorden "cross-sectoraal", "intersectoraal" en "interdisciplinair" soms door elkaar gebruikt, hoewel we ons realiseren dat deze woorden een andere betekenis hebben.

² Een LADO is het equivalent van een landelijk opleidingsoverleg (LOO) voor een AD-opleiding. Deze worden in steeds meer opleidingsrichtingen ingesteld. De LADO's bestaan echter nog niet overal.

als masters. De nieuwe regeling maakt echter het aantonen van arbeidsmarktbehoefte voor dit type opleidingen helaas niet makkelijker dan de oude regeling. Minimaal zou de minister in de regeling moeten opnemen dat, in ieder geval bij cross-sectorale opleidingen, een steunbetuiging vanuit een werkgeversorganisatie of een intentieverklaring of wens in een interview om personeel af te nemen van een dergelijke nieuwe opleiding, geldt als kwantitatief onderzoek ten behoeve van deze toets. Dit ziet dus specifiek op situaties waarbij er cross-sectorale opleidingen worden opgezet waarvoor kwantitatief moeilijk gegevens te verzamelen zijn, maar waarbij wel steun bestaat bij het werkveld cq. bij een werkgeversorganisatie; of bij individuele werkgevers.

Subsidiar stellen we voor om in de regeling op te nemen (artikel 6 lid 2) dat “de arbeidsmarktbehoefte in ieder geval kwantitatief dient te worden onderbouwd, behalve als dit bij cross-sectorale opleidingen niet mogelijk is en de instelling kan beargumenteren waarom dit niet mogelijk is.”

Ruimte in het bestaande opleidingsaanbod

Artikel 6 lid 4: stelt “Bij de noodzaak als bedoeld in het derde lid, onderdeel a, dient te worden onderbouwd dat de nieuwe opleiding voorziet in een noodzakelijke aanvulling op het bestaande opleidingsaanbod en waarom het niet mogelijk is om de gewenste ontwikkeling vorm te geven via het bestaande opleidingsaanbod.”

Dit is een nieuwe bepaling, en een strengere bepaling dan voorheen. Er zijn ons inziens echter een aantal voorbeelden van onderwijsvernieuwingen en nieuwe opleidingen uit het verleden die niet van de grond zouden zijn gekomen als dit criterium in het verleden ook was gehanteerd, denk aan de nieuwe opleiding Data Science & Artificial Intelligence.

Reactie: we zien niet in hoe dit criterium nieuwe cross-sectorale opleidingen extra mogelijkheden zou kunnen bieden. Dit is echter cruciaal voor de toekomst. De genoemde bepaling dreigt eerder de mogelijkheden te beperken.

Voorgesteld kan worden artikel 6 lid 4 anders te verwoorden: “Bij de noodzaak als bedoeld in het derde lid, onderdeel a, dient te worden onderbouwd dat: de nieuwe opleiding voorziet in een noodzakelijke aanvulling op het bestaande opleidingsaanbod en waarom het niet mogelijk is of niet wenselijk is om de gewenste ontwikkeling vorm te geven via het bestaande opleidingsaanbod.” (dus “niet wenselijk” naast “niet mogelijk”). Dit geldt dan specifiek voor nieuw in te richten cross-sectorale opleidingen, eventueel kan deze afbakening worden toegevoegd aan dit artikel.

Ruimte in het bestaande opleidingsaanbod; profiel van de instelling

Een tweede vernieuwing van de regeling op dit punt is dat aangetoond moet worden dat een nieuw aangevraagde opleiding past bij het “profiel van de instelling”. Het profiel van de regeling zou volgens de regeling blijken uit met name de tekst van het instellingsplan. Volgens de toelichting kan het daarnaast ook blijken uit “andere strategische plannen van de instelling”.

Reactie: Hogeschool Rotterdam vindt het voor de hand liggen dat hogeschole nieuwe opleidingen gaan ontwikkelen die passen bij de tekst van het instellingsplan. We steunen het introduceren van dit nieuwe subcriterium door de cdho. We zouden in de regeling of in de toelichting daarop meer uitleg willen over wat dit in de praktijk betekent en hoe dit toegepast gaat worden.

In de regeling kan duidelijker worden opgenomen wat het “profiel van de instelling” inhoudt en hoe de cdho dit zal wegen. Is dit een verplichting? Gaat dit over inhoudelijke speerpunten en prioriteiten?

Speelt ook de regionale oriëntatie een rol? Valt onder “het profiel van de instelling” tevens de wetenschappelijke of toegepaste oriëntatie van een instelling?

Reactie inzake vergelijkbaarheid hbo-masters en wo-masters

Het is niet duidelijk of professionele masters door de cdho nog steeds worden vergeleken met WO-masters (bij ROA-AIS nog steeds wel). Dit is niet wenselijk gezien de benodigde groei van de professionele masters en de positionering van het hbo tov wo. We zijn van mening dat een nieuwe regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod professionele masters binnen het hbo vaker mogelijk moet kunnen maken, ook als er verwant aanbod is (volgens de cdho) in de vorm van een wetenschappelijke master in het wo.